

Haavad ees, haigus taga

Kas sügisel tuleb õunapuutüvesid kaitsta külma eest ja kevadel päikese eest? Mul on paar aastat vana õunapuu, kasvas tänavu lopsakalt, aga tüvest tulevate oksaharude juurest on koor pragunenud. Kas see on haigus või tegi puu kasvamine seda, et koor pragunes?

Vastab

TARGU TALITA

Tie noorele õunapuule tegi ilmselt liiga märtsikuine külm, mis kaua püsis, ja järsud ööpäevase temperatuuri kõikumised. Tekkinud külmalõhed avavad tee haigusetkitaja seeneosetele ning sügavale puukoosse tungides põhjustavad mitmeid tõsiseid haigusi. Noort, mitte veel kandeeas õunapuud ohustavad enim viljapuu-tüvepõletik ja viljapuu-tšütosporoos. Mõlemaid kahjustusi esineb sagedamini karmi talve järel – külmalaikudel. Põhioksad haigestuvad seda sagedamini, mida teravam on nende väljumisnurk tüvepikenduselt. Ka on täheldatud, et suvisordid on viljapuu-tüvepõletikule enim vastuvõtlikud.

Kuid need haigusetkitajad võivad tungida puusse ka mehaaniliste vigastuste ja katmata lõikehaavade kaudu. Tüvepõletik kahjustab lisaks noori pirnipuid ja tšütosporoos luuviljalisi viljapuid.

Kokkuvõtlikult öeldes – haavad ees, haigus taga. Seega tuleb varakult tegelda kõikvõimalike koorevigastuste raviga.

Lihtsam on võtta tarvitusele ennetavad abinõud, mitte näha vaeva puutüvede arstimisega. Üldiselt esineb sügisel külmakahjustust harva. Siis on pungadele ohtlik varajane ja järsku saabuv tugev külm enne pungade valmimist. Samuti mõjub neile suur temperatuurikõikumine talve lõpul, kui lumi on veel maas.

Peamiselt ohustab noorte viljapuude (ka käabusviljapuude) sileda koorega tüvesid ja põhioksi äkiline ööpäevane temperatuuri kõi-

REPRO

kumine heledate päikesepaisteliste talveilmadega veebruaris-märtsis. Seejuures kannatavad kõige enam puu lõuna- ja läänepoolne külgn ning lumepiirdel asetsev tüveosa, kus temperatuurimuutus on kõige tugevam. Päeval võib viljapuu koor soojeneda 20°ni, öösel aga jahtuda –20°ni.

Võraokste vahele püsima jäänud lumest võib sulale järgneva külma tekkida ka laastava mõjuga jäide. Seepärast peaks sinna kogunenud lume pärast sadu või tuisku maha lükkama.

Katmata tüvesid ja võraharusid on mõistlik valgendada juba sügisel kuiva ilmaga. Talvel võib seda rasendada sügav lumi, vahel ka püsiv

külm. Kui aga novembris-detsembris tüvele kantud valgendi on sademed suuresti maha uhtunud, tuleb veebruaris uus kiht peale panna.

Noorte puude puhul on vaja hoolega jälgida, et lubja alla ei jääks pungad. Need on lubja suhtes tundlikud ning kaetud pungad jäävad kevadel avanemata. Kui teistkordne lupjamine hilineb, jäädes märtsi algusesse, võib see ka pungadele halvasti mõjuda, sest puhkemiseelses seisundis on nad lubja suhtes eriti õrnad. Samuti ei ole lubi tüvele kasulik, kui ta kasvamise ajaks on koorele jäänud.

Valgendamiseks on sobiv kasutada poest ostetud tüvevalgendit. Kuid selle võib ka ise kokku segada, võttes 10 l vee kohta 1 ½–2 kg kustutatud lupja, 1–2 kg savi ja ½ kg vaskvitrioli.

Viljapuu tüve hoolduseks võib tarvitada veel tõhusamat vahendit, mis hoiab eemal puukoort kahjustavaid närilisi ja kaitseb külmalõhede tekke eest – see on Plantskydd, millel on kauakestev toime.

Näriliste ja külma tekitatavate vigastuste ärahoidmiseks võib kasutada ka heledat plastist spiraalset tüvekaitset.

Valgetest piima- ja keefiripudelitest saate ka ise teha vajaliku pikkusega tüvekaitse. Eemalda ge pudelilt põhi ja kitsam kaelaosa ning lõigake järelejäänud osa pooleks. Sisse tehke mõned õhugaugud. Ühendage traadiga üksteise järele nii mitu pudelijuppi kui puukesele vaja ja kinnitage tüvele. Ühest pudelist saab u 15 cm pikkuse ja 8–10cm läbimõõduga kaitselüli. Niisugune taaskasutus sobib koduaia vähestele puudele päris hästi.

Tüve ja alumiste jämedate okste katmiseks võib kasutada vana kuuse nõtkeid oksa, jõupaberiribasid, ka pilliroogu ning veetorude halli värvi isolatsioonimaterjali.

Puu alla maapinnale paigutage torusse peidetud rotimürki. Kui aga lumi tuleb külmumata maapinnale, tallake lumi puu ümber tihedaks – siis muutub see kõvaks ja hiired ei pääse tüve ligi.